

ČO PRINÁŠA NOVÝ ZÁKON O ODPADOCH?

PRÍRUČKA PRE SAMOSPRÁVY

ČO PRINÁŠA NOVÝ ZÁKON O ODPADOCH?

Príručka pre samosprávy

2015

Vážení čitatelia,

zákon o odpadoch 223/2001 Z.z. bol viac ako 30-krát novelizovaný a do jeho textu bolo prevzatých desať smerníc vrátane ich zmien a dodatkov. Práve vzhľadom na vysoký počet jeho novelizácií, ktoré nie vždy priniesli želaný efekt, si niektoré ustanovenia začali protirečiť, respektíve niektoré stratili svoje opodstatnenie. Prax ukázala, ktoré ustanovenia sa osvedčili a majú želaný efekt a ktoré je potrebné zmeniť, či úplne vypustiť alebo sa vyžaduje koncepčná zmena pri nakladaní s niektorými odpadmi. A v poslednom rade sú to ambiciózne ciele Európskej komisie, ktoré smerujú k výraznému obmedzeniu skládkovania komunálnych odpadov a na druhej strane k výraznému zvyšovaniu miery recyklácie odpadov v jednotlivých štátoch EÚ.

Po zvážení uvedených skutočností ministerstvo pristúpilo k zásadnému riešeniu situácie v legislatíve odpadového hospodárstva a pripravilo nový zákon o odpadoch, ktorý má ambíciu znížiť množstvo odpadov zneškodňovaných skládkovaním, a to najmä zavedením a uplatňovaním rozšírenej zodpovednosti výrobcov, štandardným spôsobom obvyklým v iných členských štátoch Európskej únie a jej premietnutím na komunálnu úroveň.

Novým zákonom o odpadoch zavádzame princíp rozšírenej zodpovednosti výrobcov okrem obalov a elektrozaariadení aj na tie komodity, za ktoré sa v súčasnosti platí príspevok do Recyklačného fondu (batérie a akumulátory, vozidlá, pneumatiky a neobalové výrobky). Pôvodne navrhované oleje boli napokon vypustené zo zoznamu vyhradených výrobkov, na ktoré sa rozšírená zodpovednosť výrobcov vzťahuje. Na viacerých stretnutiach so zástupcami výrobcov a dovozcov vyhradených výrobkov, ktorých sa táto zmena dotýka, bolo z ich strany deklarované, že sa v plnej miere postarajú o odpady z výrobkov, ktoré uvádzajú na trh Slovenskej republiky. V praxi to bude znamenať, že výrobcovia plne sa hlásia k prevzatiu zodpovednosti za produkty uvádzané na náš trh, vo vý-

raznej miere uľavia obciam a mestám, ktoré v súčasnosti mnohokrát s problémami riešia nakladanie s komunálnymi odpadmi na svojom území. Veľká časť z komunálnych odpadov bude podľa nového zákona riešená práve v rámci rozšírenej zodpovednosti výrobcov. Výrobcovia budú mať povinnosť postarať sa v obciach o všetok vyzbieraný odpad, spadajúci pod rozšírenú zodpovednosť výrobcov, aj po splnení minimálneho limitu zberu príslušnej komodity, ktorý bude ustanovovať zákon. Výsledkom zodpovednosti výrobcov za zabezpečovanie triedeného zberu vyhradeného prúdu odpadu bude následné zníženie množstva zmesového komunálneho odpadu, ktorý sa v súčasnosti ukladá na skládky.

Zákon bude ďalej podporovať aj budovanie zberných dvorov v obciach a združeniach obcí, čo pomôže triedenému zberu aj tých zložiek komunálnych odpadov, kde sa neuplatňuje rozšírená zodpovednosť výrobcov.

Treba zdôrazniť, že požiadavky, ktoré v priebehu doterajšieho legislatívneho procesu odzneli zo strany Združenia miest a obcí Slovenska k navrhovanému zneniu zákona, boli zo strany ministerstva v maximálnej možnej miere zohľadnené a zapracované. Je však

potrebné si uvedomiť, že zákon o odpadoch je naozaj náročný zákon, ktorý sa dotýka veľkého množstva subjektov pôsobiacich v priemysle odpadového hospodárstva, a teda nemôže vyhovovať záujmom všetkých a výsledkom je kompromisný návrh, akceptovateľný v širšom meradle.

Vážení čitateľa, verím, že publikácia, ktorú držíte v rukách, Vám poskytne základné a užitočné informácie týkajúce sa ustanovení nového zákona o odpadoch.

V každom prípade bolo hlavným záujmom ministerstva pripraviť takú právnu normu, ktorá Slovensko posunie smerom k vyspelej Európe, presadzujúcej čo najväčšiu mieru triedeného zberu komunálneho odpadu a jeho následná recyklácia a zhodnocovanie v kontexte s princípmi trvalej udržateľnosti, zachovania kvalitného životného prostredia a rozvoja hospodárstva.

Ing. Vojtech Ferencz, PhD.

štátny tajomník MŽP SR

Obsah

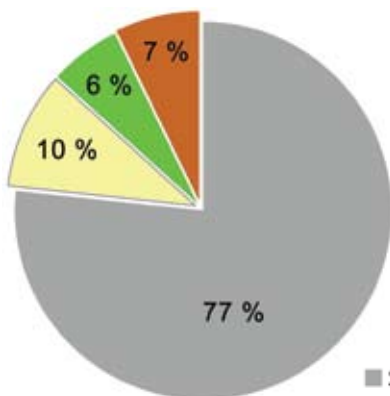
	Slovo na úvod	2
2.	Nakladanie s komunálnym odpadom na Slovensku a v európskom kontexte, potreba nového zákona	5
3.	Nový zákon o odpadoch	7
3.1	Členenie zákona	7
3.2	Hlavné zmeny, ktoré nový zákon o odpadoch prináša	9
4.	Rozšírená zodpovednosť výrobcov – financovanie triedeného zberu v obciach	11
4.1	Aké druhy odpadov pokrýva rozšírená zodpovednosť výrobcov (RZV)?	11
4.2	Povinnosti výrobcu vyhradeného výrobku	12
4.3	Zabezpečenie plnenia povinností výrobcov vyhradených výrobkov	13
4.4	Organizácia zodpovednosti výrobcov – OZV	14
4.5	Koordináčne centrá	15
4.6	Financovanie nakladania s odpadmi z obalov a neobalových výrobkov	16
	Povinnosti a práva OZV pre obaly, zmluvné vzťahy	17
	Čo ak nedôjde k dohode medzi obcou a OZV? Inštitút obvyklých nákladov	18
5.	Významné zmeny nového zákona	21
5.1	Sprísnenie zberu a výkupu kovových odpadov	21
5.2	Vybudovanie nového informačného systému OH	22
5.3	Zmeny v Programoch odpadového hospodárstva	22
5.4	Zákazy	23
5.5	„Čierne skládky“ – zodpovednosť za nezákonne umiestnený odpad	24
5.6	Zrušenie Recyklačného fondu	25
6.	Nové zmeny a povinnosti obcí pri nakladaní s komunálnym odpadom	26
6.1	Najdôležitejšie zmeny pre obce v časti Komunálny odpad	27
6.2	Nové zákazy v časti Komunálny odpad	30
6.3	Náklady na zberné nádoby	30
6.4	Miestny poplatok za nakladanie s komunálnym odpadom a drobným stavebným odpadom	31
6.5	Zabezpečenie zberu biologicky rozložiteľného odpadu a nakladanie s ním	32
	Zabezpečenie zberu kuchynského odpadu	32
	Zabezpečenie zberu jedlých olejov a tukov	33
	Zabezpečenie zberu zeleného bioodpadu	33
	Malá kompostáreň – jednoduché riešenie pre obce	34
6.6	Povinnosti prevádzkovateľa kuchyne	35
6.7	Všeobecne záväzné nariadenie o nakladaní s komunálnymi odpadmi v obci	36
	Zdroje	38
	Zoznam skratiek	39

2. Nakladanie s komunálnym odpadom na Slovensku a v európskom kontexte, potreba nového zákona

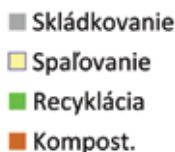
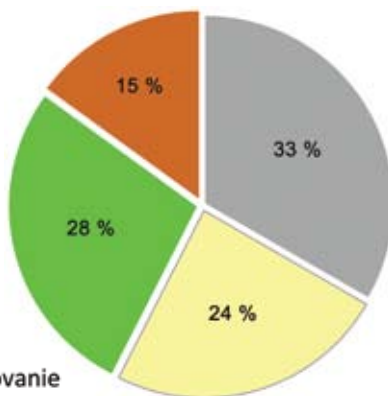
Na Slovensku vzniklo v roku 2012 priemerne 324 kg komunálneho odpadu (KO) na obyvateľa. Z tohto množstva až 77 % skončilo na skládkach, 10 % v spaľovniach a len 13 % bolo materiálovo zhodnotených recykláciou či kompostovaním [1]. V EÚ sa však priemerne recykluje podstatne viac KO (43 %) a len 33 % končí na skládkach (obr. 1).

Porovnanie spôsobov nakladania s KO v jednotlivých členských štátoch EÚ (obr. 2) radí Slovensko medzi krajiny s vysokým podielom skládkovania. Tento stav je zapríčinený najmä nízkym poplatkom za ukladanie odpadu na skládku (poplatok za skládkovanie) a nedostatočnou finančnou podporou dotriedňovania a zhodnocovania odpadov zo strany priemyslu, čo vedie k preferovaniu skládkovania ako najlacnejšieho legálneho spôsobu nakladania s odpadmi.

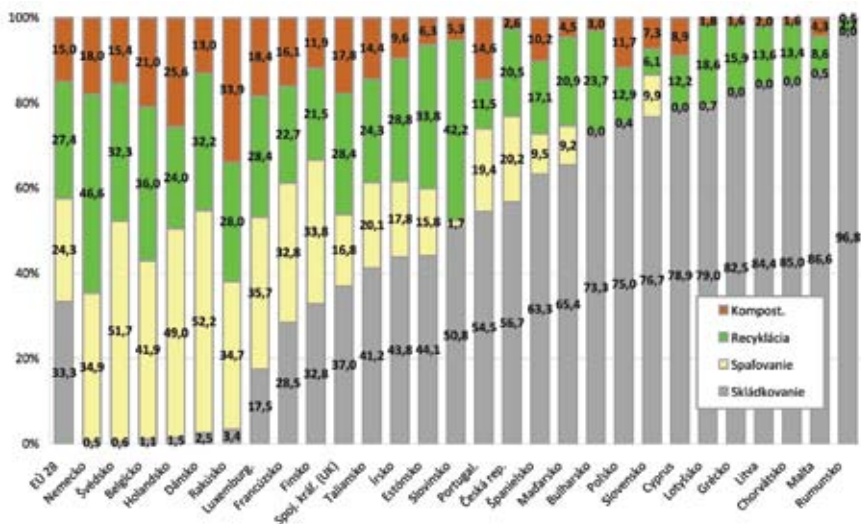
Slovensko, 2012

EU – priemer, 2012

Obr. 1: Porovnanie nakladania s komunálnym odpadom na Slovensku s priemerom Európskej únie v roku 2012 [1].

Obr. 2: Porovnanie nakladania s komunálnym odpadom v jednotlivých členských štátoch Európskej únie v roku 2012 [1].

Poplatok za skládkovanie, ktorý na Slovensku patrí k najnižším v EÚ [2], na základe analýzy [3] odporúča podstatne zvýšiť aj Európska komisia, keďže tento poplatok je jedným z najvýznamnejších nástrojov presmerovania odpadu od skládkovania k zhodnocovaniu.

Navyše, Slovensko bez zásadných zmien systému odpadového hospodárstva a pri súčasnej nízkej miere recyklácie komunálneho odpadu (13 %), nie je schopné splniť požiadavky rámcovej smernice o odpade 2008/98/ES, podľa ktorej bude musieť recyklovať už v roku 2020 (o 6 rokov) až 50 % komunálneho odpadu.

Z týchto dôvodov je nevyhnutný úplne nový zákon o odpadoch, ktorý mení systém odpadového hospodárstva na Slovensku a presmeruje toky odpadov od skládkovania smerom k recyklácii a zhodnocovaniu odpadov.

3. Nový zákon o odpadoch

Zákon č. 223/2001 Z. z. o odpadoch bol účinný od 01. 07. 2001 a počas svojej 13-ročnej histórie bol vyše 30 krát novelizovaný. Ako je uvedené vyššie, odpadové hospodárstvo Slovenska potrebuje zásadnú systémovú zmenu, ktorú nie je možné dosiahnuť novelizáciou tohto zákona. Preto potrebujeme nový zákon o odpadoch.

Nový zákon o odpadoch vychádza z Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky na roky 2012 – 2016. Vypracovaniu samotného paragrafového znenia zákona predchádzala práva Legislatívneho zámeru zákona o odpadoch, ktorým sa vytýčila filozofia zákona, jeho smerovanie a hlavné zmeny, ktoré by mal zákon priniesť. Legislatívny zámer bol 3. júla 2013 schválený vládou SR. Nakoľko zákon o odpadoch splňa podmienky technického pred-

pisu, vyplývajúce zo smernice 94/62/ES o obaloch a odpadoch z obalov, bolo potrebné návrh zákona po prerokovaní v Legislatívnej rade vlády SR a Hospodárskej a sociálnej rade vlády SR v rámci legislatívneho procesu postúpiť na tzv. *vnútrokomunitárne pripomienkové konanie*. V rámci tohto konania mali členské štáty EÚ možnosť pripomienkovať predmetný materiál, pričom lehota na pripomienkovanie bola do 1. decembra 2014. Zasláné pripomienky boli na Ministerstve životného prostredia SR vyhodnotené a návrh zákona bol predložený na rokovanie vlády SR a následne do Národnej rady SR.

Účinnosť zákona 79/2015 Z.z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov je od 1. 1. 2016, s výnimkou niektorých ustanovení so stanovenou neskoršou dobou účinnosti.

3.1 Členenie zákona

Nový zákon o odpadoch [4] sa člení na osem článkov, pričom článok I obsahuje paragrafové znenie zákona. Tento sa člení na 12 častí a obsahuje 138 paragrafov.

Súčasťou zákona je aj 9 príloh a v súčasnosti sa na ministerstve pripravujú vykonávacie predpisy k zákonu, ktorých bude spolu sedem, šesť vyhlášok a jeden výnos ministerstva.

Článok I

Prvá časť: Základné ustanovenia
Druhá časť: Programové dokumenty odpadového hospodárstva
Tretia časť: Povinnosti právnických osôb a fyzických osôb
Štvrtá časť: Rozšírená zodpovednosť výrobcov
Prvý oddiel: Základné ustanovenia
Druhý oddiel: Elektrozariadenia a elektroodpad
Tretí oddiel: Batérie a akumulátory
Štvrtý oddiel: Obaly a odpady z obalov
Piaty oddiel: Vozidlá a staré vozidlá
Šiesty oddiel: Pneumatiky a odpadové pneumatiky
Siedmy oddiel: Neobalové výrobky a odpad z nich
Piata časť: Osobitné prúdy odpadov
Šiesta časť: Komunálny odpad
Siedma časť: Cezhraničný pohyb odpadov
Ôsma časť: Administratívne nástroje
Prvý oddiel: Autorizácia
Druhý oddiel: Súhlasy
Tretí oddiel: Registrácia
Štvrtý oddiel: Vyjadrenia
Piaty oddiel: Odborná posudková spôsobilosť
Šiesty oddiel: Informačný systém odpadového hospodárstva
Deviata časť: Orgány štátnej správy odpadového hospodárstva
Desiata časť: Zodpovednosť za porušenie povinností
Jedenásta časť: Recyklačný fond
Prvá hlava: Činnosť Recyklačného fondu
Prvý oddiel: Organizácia Recyklačného fondu
Druhý oddiel: Plnenie povinností voči Recyklačnému fondu
Tretí oddiel: Získavanie a využívanie prostriedkov Recyklačného fondu počas prechodného obdobia
Druhá hlava: Zrušenie Recyklačného fondu
Dvanásta časť: Prechodné a záverečné ustanovenia

Článok II
Článok III
Článok IV
Článok V
Článok VI
Článok VII
Článok VIII

Obr. Štruktúra nového zákona o odpadoch

3.2 Hlavné zmeny, ktoré nový zákon o odpadoch prináša

- 1. Zavedenie rozšírenej zodpovednosti výrobcov**
- 2. Zriadenie koordinačných centier pre vyhradené prúdy odpadov**
- 3. Sprísnenie výkupu kovov od fyzických osôb nepodnikateľov**
- 4. Vybudovanie nového Informačného systému OH**
- 5. Zmeny v Programoch odpadového hospodárstva**
- 6. Zákaz skládkovania niektorých druhov odpadu**
- 7. Zákaz domáceho spaľovania komunálneho odpadu a bioodpadu**
- 8. Zrušenie Recyklačného fondu**

4. Rozšírená zodpovednosť výrobcov – financovanie triedeného zberu v obciach

Jedným z najvýznamnejších prínosov nového zákona o odpadoch je financovanie triedeného zberu vyhradených výrobkov v obciach formou rozšírenej zodpovednosti výrobcov (RZV).

Rozšírená zodpovednosť výrobcu – RZV (§ 27 ods. 3) znamená povinnosť výrobcu vyhradeného výrobku postarať sa o svoj výrobok počas celého životného cyklu, teda aj o odpad, ktorý z výrobku vznikne.

4.1 Aké druhy odpadov pokrýva rozšírená zodpovednosť výrobcov (RZV)?

RZV sa vzťahuje na tzv. **vyhradené výrobky**, z ktorých v konečnej fáze ich životného cyklu vznikajú v obciach a mestách odpady. Systém je nastavený tak, aby pokrýval široké spektrum vytriedených zložiek odpadov, ktoré v samosprávach vznikajú (komunálne a iné odpady).

Medzi vyhradené výrobky patria:

- elektrozariadenia (§ 32),
- batérie a akumulátory (§ 42),
- obaly (§ 52),
- vozidlá (§ 60),
- pneumatiky (§ 69),
- neobalové výrobky (§ 73).

Medzi neobalové výrobky patria:

- výrobky z PET, okrem surovín, predlískov a vlákien určených na priemyselné použitie,
- výrobky z PE, PP, PS, PVC alebo PA, okrem surovín, vlákien a vý-

robkov určených na priemyselné použitie,

- papier a lepenka, dovezené výrobky z papiera a lepenky vrátane polygrafických výrobkov, okrem:
 - hygienického a sanitárneho papiera,
 - výrobkov z papiera používaných na hygienické a sanitárne účely,
 - cigaretového papiera,
 - karbónového kopírovacieho papiera,
 - filtračného papiera,
 - papiera a lepenky na výrobu dechtovaného alebo asfaltovaného papiera,
 - cenín,
- sklo, vrátane tabuľového obložného skla,
- viacvrstvové kombinované materiály vyrobené na báze lepenky.

4.2 Povinnosti výrobcu vyhradeného výrobku

Najdôležitejšie povinnosti výrobcu vyhradeného výrobku, ktoré ustanovuje nový zákon o odpadoch sú (§ 27 ods. 4):

- registrácia,
- plnenie cieľov a záväzných limitov podľa prílohy č. 3 zákona,
- vypočítanie si svojho zberového a trhového podielu,
- informačná povinnosť,
- odobratie celého množstva oddelene vyzbieranej zložky komunálneho odpadu patriacej do vyhradeného prúdu odpadu z obce, v ktorej zodpovedá za vyhradený prúd odpadu.

Pre financovanie triedeného zberu v obciach je tiež veľmi dôležitý § 27 ods. 5, ktorý **výrobcovi vyhradeného výrobku ukladá povinnosť znášať všetky finančné náklady spojené so zberom, prepravou, prípravou na opätovné použitie, zhodnotením, recykláciou, spraco-**

vaním a zneškodnením oddelene vyzbieranej zložky komunálneho odpadu patriacej do vyhradeného prúdu odpadu. Ak sa táto povinnosť realizuje formou úhrady nákladov zberovej spoločnosti, ktorá s týmto odpadom nakladala, úhrada sa zníži o výnosy, ktoré zberová spoločnosť z odpadu mala napr. z predaja odpadu ako druhej suroviny.

Do finančných nákladov sa však nezapočítavajú tzv. investičné výdavky – výdavky na vybudovanie zariadení na zber odpadov (napr. zberné dvory), zhodnocovanie odpadov (recyklačné kapacity) alebo zneškodňovanie odpadov (skládky, spaľovne) vrátane mobilných zariadení, ako aj náklady na obstaranie techniky a technológií na výkon triedeného zberu a s tým spojených činností. Náklady na zabezpečenie zberných nádob na zber komunálnych odpadov spadajúcich pod RZV však znáša výrobca (§ 81 ods. 4).

4.3 Zabezpečenie plnenia povinností výrobcov vyhradených výrobkov

Výrobca vyhradeného výrobku si môže plniť vyhradené povinnosti, ktoré mu ukladá zákon v § 27 ods. 4 písm. d) až k) viacerými spôsobmi:

- 1. Individuálne** (§ 27 ods. 9) – výrobca si zabezpečí zber a spracovanie vyhradeného prúdu odpadu vrátane prípravy na opätovné použitie a recyklácie samostatne, teda individuálne.
- 2. Kolektívne** (§ 27 ods. 10) – výrobca si nezabezpečuje plnenie vyhradených povinností sám, ale pomocou **Organizácie zodpovednosti výrobcov (OZV)**, s ktorou má zmluvný vzťah, na základe ktorého OZV preberá za plnenie povinností zodpovednosť. Výrobca je povinný uhradiť OZV všetky náklady s tým spojené.
- 3. Prostredníctvom tretej osoby** – iba pri batériách a akumulátoroch (§ 45 ods. 4).

Všetky tri spôsoby plnenia povinností výrobcov vyhradených výrobkov podliehajú udeleniu **autorizácie** ministerstvom, pričom v žiadosti musí žiadateľ preukázať funkčnosť systému zabezpečenia povinností. Autorizácia sa udeľuje maximálne na 5 rokov. Jedna OZV má možnosť získať autorizáciu po splnení zákonom stanovených

podmienok aj na viacero vyhradených prúdov odpadov.

Podľa druhu vyhradeného výrobku si výrobca plní vyhradené povinnosti:

- v prípade **elektrozariadení, vozidiel a pneumatík** – individuálne alebo kolektívne,
- v prípade **batérií a akumulátorov** – individuálne, kolektívne alebo prostredníctvom tretej osoby,
- v prípade **obalov** môžu nastať dve situácie pri plnení:
 - a) individuálne alebo kolektívne – za splnenia podmienky, že odpad z obalov preukázateľne netvorí súčasť komunálnych odpadov,
 - b) výlučne kolektívne plnenie cez OZV – ak výrobca nevie preukázať, že odpad z jeho obalov neskončil v komunálnom odpade, a teda odpad sa pokladá za súčasť komunálneho odpadu (§ 54 ods. 2 a 3),
- v prípade **neobalových výrobkov** – výlučne kolektívne plnenie cez OZV, nakoľko podľa § 73 ods. 1 sa zákon vzťahuje iba na neobalové výrobky uvedené na trh SR a na nakladanie s odpadom z nich, ktorý bude tvoriť súčasť komunálneho odpadu.

4.4 Organizácia zodpovednosti výrobcov – OZV

OZV je dôležitým článkom v reťazci podpory nakladania s vytriedenými odpadmi v obciach.

OZV zakladajú, vlastnia a prevádzkujú výlučne výrobcovia vyhradených výrobkov (§ 28 ods. 1). Ako už bolo spomenuté, OZV preberá zodpovednosť za plnenie vyhradených povinností výrobcov, ktorých zastupuje [okrem povinností uvedených v § 27 ods. 4 písm. e) a g)] a výrobcovia jej za to uhrádzajú náklady s tým spojené. Účelom OZV nie je dosahovanie zisku.

Vo vzťahu k samosprávam je dôležité zdôrazniť, že OZV je povinná:

- vytvoriť, financovať, prevádzkovať a udržiavať funkčný systém združeného nakladania s vyhradeným prúdom odpadu počas celej doby jej oprávneného pôsobenia (§ 28 ods. 4 písm. a),
- zabezpečiť odobratie celého množstva oddelene vyzbieranej zložky komunálneho odpadu patriacej do vyhradeného prúdu odpadu z obce, v ktorej zodpovedá za vyhradený prúd odpadu (§ 28 ods. 4 písm. e),
- vykonávať propagačné a vzdelávacie aktivity s celoslovenským pôsobením so zameraním na konečného používateľa o nakladaní

s vyhradeným prúdom odpadu, triedenom zbere komunálnych odpadov a predchádzaní vzniku odpadov [(§ 28 ods. 4 písm. g)],

- prípadný zisk hospodárenia z činností súvisiacich so združeným nakladaním s vyhradeným prúdom odpadov v zmysle tohto zákona použiť výlučne na plnenie úloh vyplývajúcich z tohto zákona (§ 28 ods. 4 písm. m).

OZV, ktorá bude chcieť vykonávať na území obce svoju činnosť, musí mať s touto obcou uzatvorenú zmluvu. Obec môže tento zmluvný vzťah s OZV vypovedať k 31. decembru príslušného kalendárneho roka a to bez udania dôvodu (§ 27 ods. 15). Popri tomto vypovednom dôvode môže však zmluva medzi OZV a obcou obsahovať aj iné dôvody na jej výpoveď. Toto je zákon-

ný dôvod, ktorý nebráni tomu, aby boli zmluvne dohodnuté aj ďalšie dôvody výpovede. Zmluvy medzi OZV na obaly a obcou sú bližšie upravené ešte v § 59 ods. 2, 3 a § 81 ods. 22 a 23.

OZV má dôležitú povinnosť, ktorou je umožniť obci, v ktorej zabezpečuje zber vyhradeného prúdu odpadu po-

chádzajúceho z komunálneho odpadu, zapojenie jej miestneho systému nakladania s komunálnym odpadom do združeného systému nakladania, ktorý prevádzkuje OZV. V praxi to znamená, že **OZV má povinnosť akceptovať systém triedeného zberu odpadov z obalov a neobalových výrobkov zavedený v obci** (§ 28 ods. 11).

4.5 Koordinačné centrá (§ 31)

Pre každý vyhradený prúd odpadu vznikne vždy jedno koordinačné centrum (KC); ak ide o elektroodpady, bez ohľadu na kategórie uvedené v prílohe č. 6, ak ide o použité batérie a akumulátory, bez ohľadu na členenie na druhy. V prípade odpadov z obalov a neobalových výrobkov môže byť založené iba jedno spoločné KC.

KC koordinuje plnenie povinností OZV a výrobcov, vedie evidencie (odpadov, neplatičov, pokrytia územia jednotlivými OZV a pod.), rozhoduje v sporných prípadoch medzi OZV a obcou a pod.

Koordinačné centrum je právnická osoba, ktorú zriaďuje OZV, výrobcovia zhodného vyhradeného prúdu odpadu alebo tretia osoba v prípade batérií a akumulátorov.

Koordinačné centrá sú povinné vytvoriť a prevádzkovať klientskú linku pre

obce, pôvodcov odpadu a držiteľov odpadu [(§ 31 ods. 11 písm. a)].

Najdôležitejšie úlohy koordinačného centra pre prúd odpadov z obalov a z neobalových výrobkov vzťahu k obciam sú (§ 31 ods. 12):

- na žiadosť obce nezazmluvnenej žiadať OZV určiť tú OZV, ktorá zabezpečí odvoz vyhradeného prúdu odpadu z obce,
- koordinovať komunikáciu obce so všetkými OZV pre vyhradený prúd odpadu za účelom uzavretia zmluvy s OZV,
- organizovať zlosovanie na určenie OZV, ktorá uzavrie zmluvu s dotknutou obcou v prípade, ak nedošlo k uzavretiu zmluvy medzi OZV a obcou dobrovoľne,
- zabezpečiť nezávislú osobu na riešenie sporov pri uzatváraní zmluvy medzi obcou a OZV.

4.6 Financovanie nakladania s odpadmi z obalov a neobalových výrobkov

Z pohľadu obcí je najdôležitejším vyhradeným prúdom odpadu práve odpad z obalov a neobalových výrobkov, nakoľko tohto odpadu vzniká v rámci komunálnych odpadov najväčšie množstvo a ide o odpad, ktorý vzniká každodenne. Preto je aj systém nakladania s ním najzložitejší z hľadiska jeho nastavenia.

Zákon o obaloch sa začleňuje do nového zákona o odpadoch, pričom v celom systéme nakladania s odpadmi z obalov hrá nezastupiteľnú úlohu obec.

V porovnaní s inými vyhradenými prúdmi odpadov sú pri odpadoch z obalov nasledovné špecifiká:

- OZV pre obaly je povinná do systému nakladania s odpadmi z obalov v zazmluvnenej obci zahrnúť aj odpady z neobalových výrobkov, čo znamená, že do zberných nádob určených na zber triedených zložiek komunálnych odpadov sa spolu s odpadmi z obalov zbierajú aj odpady z neobalových výrobkov podľa materiálu (§ 59 ods. 1).
- Miestom pôvodu odpadu z obalov, ktorý je súčasťou komunálnych odpadov, je obec. To znamená, že obec je jediný subjekt, ktorý potvrdzuje zberovej spoločnosti množstvo vyzbieraného komunálneho odpadu na jej území

a zároveň aj zodpovedá za takto potvrdené množstvo. Týmto sa chce zamedziť viacnásobnému potvrdzovaniu jedného vyzbieraného množstva odpadu viacerými subjektmi.

- Výrobca obalov má povinnosť vypočítať si svoj **zberový podiel** pre odpady z obalov, ktoré sú súčasťou komunálneho odpadu, pričom ministerstvo zverejní každoročne do 30.4. celkové množstvo obalov uvedených na trh v SR a celkové množstvo vyzbieraných odpadov z obalov z komunálneho odpadu (§ 52 ods. 26), čo sú údaje potrebné pre výrobcov na výpočet zberového podielu. Zavedením tejto povinnosti musia výrobcovia obalov a neobalových výrobkov plniť ciele nastavené v zákone o odpadoch nielen cez priemyselné obaly, ale v prvom rade cez odpady z obalov, ktoré sú súčasťou komunálnych odpadov. V praxi to znamená, že OZV, ktorá zabezpečuje plnenie povinností zmluvných výrobcov, musí v zazmluvnenej obci zavádzať také systémy triedeného zberu zložiek komunálnych odpadov, aby bola schopná tieto zberové podiely naplniť.

Povinnosti a práva OZV pre obaly, zmluvné vzťahy

OZV musí s obcou, v ktorej chce zabezpečiť triedený zber odpadov z obalov a neobalových výrobkov, uzavrieť zmluvu (§ 59 ods. 2). Je potrebné upozorniť, že obec môže mať uzatvorenú zmluvu iba s jednou OZV. Súčasťou tejto zmluvy je (§ 59 ods. 3):

- popis systému triedeného zberu, vrátane požiadaviek na výkon činností triedeného zberu,
- spôsob zisťovania podielu odpadov z obalov a odpadu z neobalových výrobkov v oddelene vyzbieraných zložkách komunálnych odpadov, zisťovanie sa uskutočňuje na náklady tejto OZV,
- spôsob a formu preukazovania materiálového toku odpadov z obalov a odpadov z neobalových výrobkov,
- podmienky uskutočňovania informačných aktivít v obci,
- výška nákladov na triedený zber v obci.

Na základe zmluvy medzi OZV a obcou uzatvára OZV zmluvu aj s tým, kto vykonáva v obci triedený zber odpadov z obalov a neobalových výrobkov (zberová spoločnosť).

Zmluva obsahuje (§ 59 ods. 4):

- dohodu o špecifikácii nákladov na triedený zber, ich výške, podmienkach úhrad a spôsob fakturácie,
- spôsob verifikovania množstva oddelene vyzbieraných zložiek komunálneho odpadu a vykonaných činností v rámci triedeného zberu,
- spôsob a formu preukazovania materiálového toku odpadov z obalov a odpadov z neobalových výrobkov.

V súvislosti s uzatvorením zmluvy medzi OZV a tým, kto vykonáva v obci triedený zber odpadov a neobalových výrobkov v obci je dôležité ustanovenie § 81 ods. 23, ktoré hovorí, že ak ten, kto vykonáva v obci triedený zber odpadov a neobalových výrobkov v obci neuzatvorí zmluvu s obcou podľa § 59 ods. 4 (zmluva medzi OZV a zberovou spoločnosťou) ani do 45 dní odo dňa nadobudnutia účinnosti zmluvy obce s OZV, napriek tomu, že financovanie triedeného zberu komunálnych odpadov je zabezpečené, je obec oprávnená vypovedať zmluvu podľa § 81 ods. 13 alebo jej časť s takouto zberovou spoločnosťou, na základe ktorej je na území tejto obce zabezpečený triedený zber.

Čo ak nedôjde k dohode medzi obcou a OZV? Inštitút obvyklých nákladov

Ak sa obec nedohodne so žiadnou OZV (napr. kvôli výške nákladov na triedený zber, ktoré má OZV obci uhrádzať) a nedôjde k uzatvoreniu zmluvy medzi OZV a obcou, potom prichádza na rad **koordinačné centrum**, ktoré zlosovaním určí tú OZV, ktorá s obcou zmluvu uzavrie [(§ 31 ods. 12 písm. c)].

V takomto prípade však OZV nie je povinná preplácať obci všetky náklady na triedený zber odpadov z obalov a neobalových výrobkov a môže v zmysle zákona uplatniť nasledovný postup:

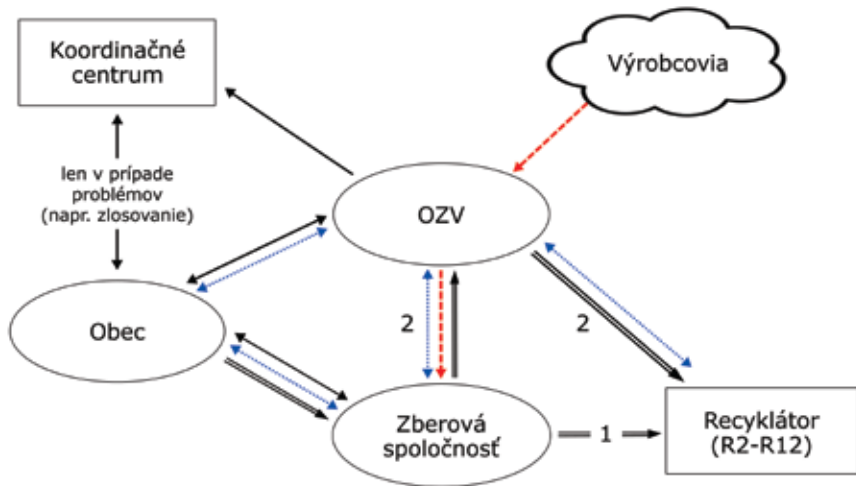
- OZV je oprávnená overiť si u zberovej spoločnosti, ktorá triedený zber v obci vykonáva, funkčnosť a nákladovosť triedeného zberu, s cieľom zistenia primeranosti vynakladaných nákladov na triedený zber, tzv. „overenie funkčnosti triedeného zberu“ (§ 59 ods. 5).
- Na základe vykonaného overenia funkčnosti triedeného zberu môže

OZV **navrhnuť obci** ako aj **zberovej spoločnosti zmeny systému** triedeného zberu za účelom zlepšenia jeho funkčnosti (§ 59 ods. 7).

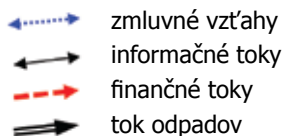
- Ak obec alebo zberová spoločnosť neuskutoční navrhnuté zmeny, je OZV oprávnená uhrádzať zberovej spoločnosti náklady na triedený zber v predmetnej obci len do výšky **obvyklých nákladov** v príslušnom regióne. Zvyšok musí zberovej spoločnosti uhradiť obec (§ 59 ods. 8).

Obvyklé náklady sú definované vo vykonávacej vyhláške k zákonu o odpadoch [5] a predstavujú priemerné skutočne zazmluvnené náklady na výkon činnosti triedeného zberu odpadov z obalov a odpadov z neobalových výrobkov zhodnej zložky komunálnych odpadov. Pri výpočte obvyklých nákladov sa vychádza zo skutočne zazmluvnených ročných nákladov všetkých porovnateľných obcí na výkon triedeného zberu danej zložky komunálneho odpadu, štandardu zberu pre túto zložku komunálnych odpadov pre príslušný kalendárny rok a počtu obyvateľov obce, ktorej sa budú uhrádzať obvyklé náklady. Čo sa rozumie pod spojením „porovnateľná obec“ je taktiež uvedené vo vykonávacej vyhláške.

Obr. 3: Schéma systému podpory triedeného zberu odpadu z obalov a neobalových výrobkov v obciach:

1 – zberová spoločnosť odovzdáva odpady priamo recyklátorovi. Náklady na triedený zber v obci, ktoré OZV uhrádza zberovej spoločnosti sa znížia o príjem zberovej spoločnosti z výkupu surovín. Výkyvy výkupnej ceny suroviny (odpadu) znáša zberová spoločnosť

2 – zberová spoločnosť odovzdáva odpady bezplatne OZV (OZV však zberovej spoločnosti uhrádza náklady dovedty s tým vzniknuté – zber, preprava, dotriedenie), ktorá zabezpečí ich zhodnotenie. V takomto prípade výkyvy výkupnej ceny druhotnej suroviny (odpadu) znáša OZV, ktorá má príjem z výkupu surovín

5. Ďalšie významné zmeny nového zákona

Okrem financovania triedeného zberu formou rozšírenej zodpovednosti výrobcov prináša nový zákon o odpadoch ďalšie významné zmeny, ktoré sa týkajú aj samospráv.

5.1 Sprísnenie zberu a výkupu kovových odpadov

Jedným z cieľov nového zákona je za-
medziť trestnej činnosti spojenej s vý-
kupom kovov ako napr. krádeže kovov,
poškodzovanie majetku a ohrozovanie
či dokonca poškodzovanie zdravia. Pre-
to zákon nastavuje podstatne prísnejšie
podmienky zberu a výkupu kovových
odpadov, ako tomu bolo doposiaľ.

Medzi novo zavedené pravidlá patria
(§ 16 ods. 8):

- bezhotovostný platobný styk –
výkupňa má povinnosť vyplatiť
sumu za vykúpený kovový odpad
len bezhotovostne, buď na účet,

alebo formou peňažného poukazu
na výplatu,

- prevádzkovateľ výkupne musí za
výkup odvieť daň vyberanú zráž-
kou podľa osobitného predpisu,
- používanie výlučne váh zarade-
ných do skupiny určených mera-
diel a spĺňajúcich požiadavky na
určené meradlo,
- zhromažďovanie prevzatého od-
padu po dobu min. 7 dní,
- monitorovanie priestoru s umiest-
neným kovovým odpadom kame-
rovým systémom a uchovávanie
záznamu z kamerového systému
najmenej po dobu 14 dní.

5.2 Vybudovanie nového informačného systému OH

Zákon zriaďuje nový informačný systém odpadového hospodárstva (§ 103), ktorý slúži na zabezpečenie zhromažďovania údajov v oblasti odpadového hospodárstva a ich poskytovanie v ustanovenom rozsahu. Súčasťou informačného systému sú aj registre – zariadení, odborne spôsobilých osôb, výrobcov vyhradených výrobkov, organizácií zodpovednosti výrobcov ako aj zberných dvorov.

Údaje do systému majú povinnosť nahlasovať okrem iných subjektov aj obce, ktoré nahlasujú údaje o výške miestneho poplatku a o zberných dvoroch na ich území.

Zriaďovateľom nového informačného systému je Ministerstvo životného prostredia SR (ďalej len ministerstvo) a prevádzkovateľom ministerstvo alebo ním poverená organizácia.

Ambíciou v rámci nového informačného systému je postupné vybudovanie on-line systému, kam budú vkladať údaje pôvodcovia odpadov a nasledovné subjekty, ktoré s daným odpadom ďalej nakladajú. Nový informačný systém zabezpečí previazanosť údajov od pôvodcu až po koncovku a taktiež umožní kontrolu všetkých zúčastnených subjektov.

5.3 Zmeny v Programoch odpadového hospodárstva

V oblasti programov odpadového hospodárstva (POH) dochádza k predĺženiu obdobia, na ktoré sa POH vypracovávajú a taktiež k zníženiu administratívnej záťaže pôvodcov odpadov.

POH Slovenskej republiky vypracúva MŽP SR spravidla **na obdobie 10 rokov** (§ 9 ods. 1) a vyhodnotenie plnenia POH SR predkladá MŽP SR vláde raz za 5 rokov (§ 9 ods. 10).

Do 3 mesiacov od schválenia POH SR predloží okresný úrad v sídle kraja POH kraja na posúdenie jeho vplyvov na životné prostredie. Po posúdení vplyvov vydá záväznú časť formou všeobecne záväznej vyhlášky. POH kraja sa vypracúva na obdobie zhodné s obdobím platnosti POH SR.

Povinnosť vypracovať POH obce (§ 10) sa vzťahuje len na obec, ktorej ročná produkcia komunálneho odpadu vrátane drobných stavebných odpadov

je **viac ako 350 t** alebo počet obyvateľov je viac ako **1 000**. Obec musí predložiť POH obce do 4 mesiacov od vydania POH kraja príslušnému orgánu štátnej správy odpadového hospodárstva. Obdobie platnosti POH obce je zhodné s obdobím platnosti POH kraja, teda spravidla **10 rokov**.

Nadálej ostáva možnosť vypracovať POH spoločne s viacerými obcami na základe zmluvnej spolupráce (POH združenia obcí) (§ 10 ods. 10).

Nový zákon ruší povinnosť vypracovať POH pôvodcu. Dôjde tak k zníženiu administratívnej záťaže pre podnikateľov.

5.4 Zákazy

Okrem zákazu skládkovania odpadových pneumatík a biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu zo záhrad, parkov a cintorínov (tzv. zelený bioodpad), ktoré boli už v predošlom zákone, sa zavádzajú ďalšie zákazy:

- zákaz skládkovania vytriedeného biologicky rozložiteľného kuchynského a reštauračného odpadu – tento zákaz nadobúda účinnosť až 1. júla 2016,
 - zákaz skládkovania vytriedených zložiek komunálneho odpadu, na ktoré sa vzťahuje rozšírená zodpovednosť výrobcov. Dôvodom je skutočnosť, že v súčasnosti niekedy končia tieto vytriedené zložky komunálnych odpadov na skládkach odpadov, pričom ide o materiály, ktoré sú recyklovateľné a uvedené praktiky sú v rozpore so samotnou hierarchiou odpadového hospodárstva, ktorá je záväzná,
-
- zákaz zneškodňovať spaľovaním biologicky rozložiteľný odpad s výnimkou prípadu, na ktorý bol vydaný súhlas podľa § 97 ods. 1 písm. b),
 - zákaz spaľovať komunálny odpad na voľnom priestranstve a vo vykurovacích zariadeniach v domácnostiach. Tento zákaz jednoznačne zakazuje škodlivé domáce spaľovanie odpadu.

5.5 „Čierne skládky“ – zodpovednosť za nezákonne umiestnený odpad

Významnou novinkou podľa nového zákona o odpadoch je, že oznámiť čiernu skládku orgánu štátnej správy odpadového hospodárstva (príslušný okresný úrad, odbor ŽP, ďalej len príslušný orgán ŠS OH) alebo obci môže **akákoľvek právnická alebo fyzická osoba** (§ 15 ods. 1).

Vlastník, správca alebo nájomca nehnuteľnosti je povinný bezodkladne po zistení, že na jeho nehnuteľnosti bol nezákonne uložený odpad, oznámiť túto skutočnosť príslušnému orgánu ŠS OH (§ 15 ods. 2). Ak to nespraví, dopúšťa sa priestupku, za ktorý mu možno udeliť pokutu do 1 500 € (§ 115), v prípade právnickej osoby alebo fyzickej osoby – podnikateľa môže byť uložená pokuta v rozsahu od 500 do 50 000 € (§ 117).

Obec a orgán ŠS OH sa o oznámení čiernej skládky navzájom informu-

jú najneskôr do 7 pracovných dní od oznámenia (§ 15 ods. 3).

Ak orgán ŠS OH na základe oznámenia čiernej skládky zistí, že nezákonne umiestnený odpad je v takom rozsahu, že bol spáchaný trestný čin, postupuje v zmysle Trestného poriadku (§ 15 ods. 7).

Ak nebol spáchaný trestný čin, orgán ŠS OH začne konanie o určenie zodpovednej osoby (§ 15 ods. 8). Orgán ŠS OH zisťuje osobu, ktorá čiernu skládku vytvorila a tiež zisťuje, či vlastník, správca alebo nájomca nehnuteľnosti urobil všetky potrebné opatrenia na ochranu svojej nehnuteľnosti, alebo či mal z umiestnenia odpadu majetkový prospech (§ 15 ods. 9).

Ak orgán ŠS OH v konaní zistí vinníka zodpovedného za nezákonne uložený odpad, musí vinník zabezpečiť zhod-

notenie alebo zneškodnenie tohto odpadu na vlastné náklady, v prípade komunálneho odpadu alebo drobného stavebného odpadu výlučne prostredníctvom toho, kto má s obcou zmluvu na nakladanie s odpadom (zberová spoločnosť) alebo prostredníctvom obce, ak túto činnosť obec zabezpečuje sama (§ 15 ods. 13).

Ak orgán ŠS OH v konaní vinníka nezistí, zhodnotenie alebo zneškodnenie nezákonne umiestneného odpadu

musí zabezpečiť (§ 15 ods. 14):

- obec, na ktorej území sa čierna skládka nachádza, ak ide o komunálny odpad alebo drobný stavebný odpad,
- príslušný orgán ŠS OH, ak ide o iný ako komunálny odpad alebo drobný stavebný odpad.

Príslušný orgán ŠS OH môže požiadať orgány policajného zboru o súčinnosť pri objasňovaní nezákonného umiestnenia odpadu (§ 15 ods. 17).

5.6 Zrušenie Recyklačného fondu

Recyklačný fond bol zriadený v roku 2001 zákonom o odpadoch č. 223/2001 Z. z. na podporu triedeného zberu a zhodnocovania odpadov, ako aj vybudovania recyklačných kapacít na Slovensku.

Úloha Recyklačného fondu sa pomaly končí, pretože recyklačný priemysel je na Slovensku už z veľkej časti vybudovaný a centralizovaný systém podpory zhodnocovania odpadov bez konkurenčného prostredia sa javí ako nedostatočný a nepružný. Príjmy do Recyklačného fondu sa stále znižujú, pretože čím ďalej, tým viac povinných osôb si plní svoje povinnosti pomocou systému oprávnených organizácií a stúpa počet neplatičov príspevkov bez možnosti ich sankcionovania.

Na základe uvedeného sa MŽP SR ako predkladateľ nového zákona o odpadoch rozhodlo Recyklačný fond zrušiť a podporu zhodnocovania odpadov preniesť plne na plecia priemyslu formou rozšírenej zodpovednosti výrobcov.

Zrušenie Recyklačného fondu (§ 132 – 134) zákon stanovil k 31. 12. 2016. Bude to postupný proces, pričom Recyklačný fond vstúpi týmto dňom do likvidácie.

Povinnosť výrobcu a dovozcu platiť príspevok do Recyklačného fondu a ohlasovať ustanovené údaje z evidencie Recyklačnému fondu za príslušné výrobky a zariadenia ním vyrábané alebo dovážané **zaniká ku dňu 30. júna 2016 (§ 130 ods. 4).**

6. Nové zmeny a povinnosti obcí pri nakladaní s komunálnym odpadom

Nový zákon zásadným spôsobom mení systém financovania nakladania s komunálnym odpadom. Celý tzv. „triedený zber“ (papier, sklo, plasty a kovové obaly) budú financovať výrobcovia, čo sa výrazným spôsobom premietne do hospodárenia obcí.

Túto zmenu spôsobilo dôsledné uplatnenie princípu rozšírenej zodpovednosti výrobcov za svoje výrobky počas ich celého životného cyklu, t. j. aj v etape, keď sa z výrobku stane odpad. Ide o základný princíp – záväzok výrobcov, ktorí sa k tejto povinnosti zaviazali počas príprav zákona o odpadoch a je to istota pre obce, že výrobcovia sa postarajú o celé množstvo vytriedených zložiek komunálnych odpadov, na ktoré sa vzťahuje rozšírená zodpovednosť výrobcov.

Na druhej strane je ale potrebné si uvedomiť, že skutočnosť, že výrobca má znášať náklady za nakladanie s uvedeným komunálnym odpadom neznamená, že obec nenesie zodpovednosť za nakladanie s týmto odpadom a nemusí sa o tento odpad zaujímať. Kompetencie obce a jej zodpovednosť za nakladanie s komunálnym odpadom sa radikálne nelíšia od jej doterajšieho postavenia. Obec je naďalej tým subjektom, ktorý zodpovedá za

nakladanie s komunálnym odpadom a drobným stavebným odpadom a maňažuje si nakladanie s ním na svojom území.

V prípade, že v obci nebude triedený zber komunálnych odpadov zavedený v takom rozsahu ako to vyžadujú štandardy zberu, špecifikované vo vykonávacej vyhláške k zákonu o odpadoch, má sa za to, že táto obec si povinnosť zabezpečenia zavedenia a vykonávania triedeného zberu komunálnych odpadov nespĺnila.

Problematika komunálneho odpadu je pomerne široká a predstavuje dôležitú časť zákona o odpadoch, preto sa komunálnemu odpadu venuje šiesta časť zákona, ktorá sa člení na štyri paragrafy:

- základné ustanovenia (§ 80),
- nakladanie s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi (§ 81),
- zberný dvor (§ 82),
- prevádzkovateľ kuchyne (§ 83).

6.1 Najdôležitejšie zmeny pre obce v časti Komunálny odpad

Okrem množstva povinností v oblasti nakladania s komunálnym odpadom, ktoré obciam zákon ukladá, by sme chceli poukázať na nasledovné novinky:

- Zavádza sa **definícia zberného dvora**, ako zariadenia na zber komunálnych odpadov a drobných stavebných odpadov, ktoré je zriadené obcou alebo združením obcí a prevádzkované obcou, združením obcí alebo osobou, ktorá má uzatvorenú zmluvu s obcou alebo združením obcí na túto činnosť; na prevádzkovanie zberného dvora sa vyžaduje súhlas príslušného orgánu ŠS OH. Na zbernom dvore môžu fyzické osoby odovzdávať drobný stavebný odpad, objemný odpad a oddelene zbierané zložky komunálneho odpadu v rozsahu triedeného zberu ustanovenom vo všeobecne záväznom nariadení obce (§ 80 ods. 6). Prevádzkovateľ zberného dvora je povinný vyčleniť na zbernom dvore priestor pre komunálne odpady vhodné na prípravu na opätovné použitie [(§ 82 ods. 3 písm. c)].
- Zavádza sa **definícia kalendárového zberu ako zberu** oddelene zbieranej zložky komunálneho odpadu v určenom čase, ktorú určí obec vo všeobecne záväznom nariadení. Tento zber spočíva v pristavení vozidla alebo zberných nádob v určitom čase, najviac na jeden deň, pričom obec o tomto zbere informuje obyvateľov vopred spôsobom v mieste obvyklým (§ 80 ods. 7).
- **Náklady na činnosti nakladania** so zmesovým komunálnym odpadom a biologicky rozložiteľným komunálnym odpadom, náklady na triedený zber zložiek komunálneho odpadu, na ktoré sa nevzťahuje rozšírená zodpovednosť výrobcov, a náklady spôsobené nedôsledným triedením oddelene zbieraných zložiek komunálneho odpadu, na ktoré sa vzťahuje rozšírená zodpovednosť výrobcov a náklady presahujúce výšku obvyklých nákladov podľa § 59 ods. 8 hradí obec z miestneho poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady (§ 81 ods. 10).
- **Odpadové pneumatiky nie sú súčasťou komunálnych odpadov**, občania ich budú odovzdávať bezplatne v rámci siete distribútorov, čo sú aj tie pneuservisy, kde sa pneumatiky nepredávajú.

Pneumatiky sa už nebudú zbierať prostredníctvom zberných dvorov obcí.

- **Mení sa definícia drobného stavebného odpadu.** V zmysle nového zákona o odpadoch sa drobným stavebným odpadom rozumie odpad z bežných udržiavacích prác vykonávaných fyzickou osobou alebo pre fyzickú osobu, za ktorý sa platí miestny poplatok za komunálne odpady a drobné stavebné odpady (§ 80 ods. 5). Pre vymedzenie drobného stavebného odpadu už nie je smerodajné jeho množstvo, napr. do jedného m³ ročne od jednej fyzickej osoby ako bolo tomu v predchádzajúcom zákone.
- V prípade **drobných stavebných odpadov** sa zavádza tzv. **množstvomý zber** (§ 81 ods. 20), pri-

čom zákon o odpadoch novelizuje zákon č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady [6], kde sa nastavuje sadzba pre drobné stavebné odpady v rozsahu od 0,015 do 0,078 €/kg (Čl. V zákona o odpadoch). V praxi to bude znamenať, že občania prinesú na miesto určené obcou vo VZN (napr. zberný dvor) množstvo drobných stavebných odpadov, ktoré im vzniklo pri bežných udržiavacích prácach a obec im vypočíta na základe sadzby a množstva odpadu sumu, ktorú musia zaplatiť. To znamená, že občan zaplatí za reálne vyprodukované množstvo drobných stavebných odpadov. Náklad na tieto stavebné odpady sa neprenáša na všetkých poplatníkov v obci, ako tomu bolo doteraz.

Zákon obci ukladá najmä nasledovné povinnosti, z ktorých niektoré platili aj doposiaľ:

- zabezpečiť **zber a prepravu zmesového KO** vznikajúceho na jej území na účely jeho zhodnotenia alebo zneškodnenia **vrátane zabezpečenia zberných nádob** pre zmesový KO [(§ 81 ods. 7 písm. a)],
- zabezpečiť zavedenie a **vykonávanie triedeného zberu biologicky rozložiteľného kuchynského odpadu** (okrem toho, ktorého pôvodcom je prevádzkovateľ kuchyne), **jedlých olejov a tukov z domácností a biologicky rozložiteľných odpadov zo záhrad a parkov** vrátane odpadu z cintorínov [(§ 81 ods. 7 písm. b)],
- zabezpečiť zavedenie a **vykonávanie triedeného zberu KO** pre **papier, plasty, kovy a sklo**, najmenej v rozsahu vyplývajúcom z požiadaviek ustanovených na triedený zber komunálnych odpadov [(§ 81 ods. 7 písm. c)]. Požiadavky vrátane minimálnych štandardov triedeného zberu určuje vykonávacia vyhláška,
- **umožniť výrobcovi** elektrozariadení a výrobcovi prenosných batérií a akumulátorov, príslušnej tretej osobe alebo OZV **na ich náklady zaviesť a prevádzkovať** na území obce systém oddeleného zberu elektroodpadu z domácností a použitých prenosných batérií a akumulátorov **a užívať** v rozsahu potrebnom na tento účel existujúce zariadenia na zber komunálnych odpadov [(§ 81 ods. 7 písm. d)],
- **umožniť** OZV pre obaly, **na jej náklady, zber vytriedených zložiek KO**, na ktoré sa uplatňuje rozšírená zodpovednosť výrobcov, a to na základe zmluvy s OZV [(§ 81 ods. 7 písm. e)],
- zabezpečiť podľa potreby, najmenej **dvakrát do roka zber a prepravu objemných odpadov** a oddelene zbieraných **zložiek KO** z domácností **s obsahom škodlivín** na účely ich zhodnotenia alebo zneškodnenia; **to sa nevzťahuje na obec, ktorá má menej ako 5 000 obyvateľov a na jej území je zriadený zberný dvor** [(§ 81 ods. 7 písm. g)],
- **zverejniť na svojom webovom sídle podrobný všeobecne zrozumiteľný popis celého systému nakladania s komunálnymi odpadmi vrátane triedeného zberu v obci** [(§ 81, ods. 7, písm. h)].

6.2 Nové zákazy v časti Komunálny odpad

Pre spresnenie pravidiel triedeného zberu v obciach a zvýšenie jednoznačnosti zákona, pribudli do časti o nakladaní s komunálnym odpadom nasledovné zákazy (§ 81 ods. 6):

- zákaz ukladať do zberných nádob určených obcou na zmesový komunálny odpad iný ako zmesový komunálny odpad a do nádob určených na triedený zber komunálneho odpadu zložku komunálneho odpadu, pre ktorú nie je nádoba určená,
- zákaz ukladať oddelene vyzbierané zložky komunálneho odpadu, na ktoré sa uplatňuje RZV a vytriedený BRKO na skládky odpadov, okrem nezhodnotiteľných odpadov po dotriedení,
- zákaz vykonávať zber oddelene vyzbieraných zložiek komunálneho odpadu patriacich do vyhradeného prúdu odpadov bez zariadenia na zber odpadov osobou, ktorá nespĺňa požiadavky podľa tohto zákona.

6.3 Náklady na zberné nádoby

Zákon odstraňuje nejasnosti, ktoré vznikali pri určovaní, kto má zaplatiť za zakúpenie a správu zberných nádob:

- náklady na zbernú nádobu **na zmesový komunálny odpad** znáša občan cez miestny poplatok za KO a DSO alebo obec ustanoví vo VZN iný spôsob ich úhrady (§ 81 ods. 3),
- náklady na zabezpečenie zberných nádob **na triedený zber zložiek KO**, na ktoré sa **vzťahuje RZV** znáša výrobca vyhradeného výrobku, príslušná OZV alebo tretia osoba (§ 81 ods. 4),
- náklady na zabezpečenie zberných nádob **na triedený zber**

zložiek KO, ktoré sú **mimo RZV** znáša obec a môže ich zahrnúť do miestneho poplatku za KO a DSO (§ 81 ods. 5).

6.4 Miestny poplatok za nakladanie s komunálnym odpadom a drobným stavebným odpadom

Kým doposiaľ obec hradila z miestneho poplatku za KO a DSO všetky náklady spojené s nakladaním s komunálnymi a drobnými stavebnými odpadmi (DSO), ktoré vznikajú na jej území, okrem elektroodpadov, použitých batérií a akumulátorov pochádzajúcich od fyzických osôb a biologicky rozložiteľného kuchynského a reštauračného odpadu od prevádzkovateľa kuchyne, podľa nového zákona sú **z poplatku vyňaté náklady triedeného zberu oddelene zbieranej zložky komunálneho odpadu patriacej do vyhradeného prúdu odpadu, vrátane zberu a vytriedenia týchto zložiek na zbernom dvore**, keďže ich hradia výrobcovia prostredníctvom RZV (§ 81 ods. 11). Znamená to teda, že do poplatku obec nemôže zahrnúť náklady na nakladanie s nasledovnými odpadmi:

- elektroodpad,
- použité batérie a akumulátory,
- odpad z obalov a neobalových výrobkov - papier, plasty, sklo, kovy,

okrem prípadov, uvedených v odseku nižšie v písmenách d) a e), pri ktorých ide o triedený zber zložiek KO spadajúcich pod RZV.

Z miestneho poplatku za KO a DSO sa teda hradia nasledovné náklady na (§ 81 ods. 10):

- a) nakladanie so zmesovým komunálnym odpadom,
- b) nakladanie s biologicky rozložiteľným komunálnym odpadom,
- c) triedený zber tých zložiek KO, ktoré sú mimo RZV – napr. objemné odpady, odpadové oleje,
- d) nedôsledné triedenie zložiek KO, na ktoré sa vzťahuje RZV. OZV pre obaly a neobalové výrobky je oprávnená vykonávať kontrolu obsahu zberných nádob na vytriedené zložky KO; ak nádoba obsahuje príliš veľa prímiesí (nad 50 %), ktoré tam nepatria, OZV je oprávnená neuhradiť náklady na nakladanie s odpadom z tejto nádoby (§ 59 ods. 9),
- e) náklady presahujúce obvyklé náklady, ak OZV prepláca triedený zber zložiek KO spadajúcich pod RZV len do výšky obvyklých nákladov; k vymedzeniu obvyklých nákladov a spôsobu ich výpočtu pozri kapitolu 4.6.

Obec pri ustanovení výšky miestneho poplatku za KO a DSO vychádza zo skutočných nákladov obce na nakladanie s komunálnym odpadom a drobným stavebným odpadom vrátane vyššie uvedených nákladov (§ 81 ods. 12).

Výnos miestneho poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady použije obec výlučne na zber, prepravu, zhodnocovanie a zneškodňovanie komunálnych odpadov a drobných stavebných odpadov (§ 81 ods. 12).

Miestny poplatok za komunálne odpady a drobné stavebné odpady určí

obec vo všeobecne záväznom nariadení (VZN) obce o miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v zmysle zákona č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov.

6.5 Zabezpečenie zberu biologicky rozložiteľného odpadu a nakladanie s ním

Povinnosť zavedenia triedeného zberu biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov nie je pre obce novou povinnosťou, zákon iba precizuje jej vykonávanie.

Ako sme uviedli v kap. 6.1, obec **je povinná zabezpečiť** od 01. 01. 2016 zavedenie a vykonávanie triedeného zberu nasledovných druhov biologicky rozložiteľného odpadu [(§ 81 ods. 7 písm. b)]:

- **kuchynský odpad** – na túto povinnosť sa vzťahujú výnimky popísané nižšie (§ 81 ods. 21),
- **jedlé oleje a tuky** – bez výnimky,
- **biologicky rozložiteľný odpad zo záhrad, parkov a cintorínov** – tzv. zelený bioodpad.

Zabezpečenie zberu kuchynského odpadu

Povinnosť obce zabezpečiť zavedenie a vykonávanie triedeného zberu bio-

logicky rozložiteľného kuchynského odpadu sa samozrejme nevzťahuje na kuchynský a reštauračný odpad od prevádzkovateľov kuchyne, ktorí sa musia o tento druh odpadu postarať na vlastné náklady (kap. 6.6).

Obec musí zabezpečiť zber kuchynského odpadu **z domácností**. Vykonávacia vyhláška k zákonu o odpadoch definuje, že každý obyvateľ obce musí mať k dispozícii zberovú kapacitu v rozsahu **min. 250 l/obyv. ročne**. Frekvencia vývozu zberných nádob musí byť **minimálne raz za 14 dní** (§ 14 ods. 10 vykonávacej vyhlášky).

Obec **nemusí** zaviesť a zabezpečovať zber kuchynského odpadu, ak (§ 81 ods. 21):

- zabezpečí energetické zhodnotenie týchto odpadov v zariadení na zhodnocovanie činnosťou R1,
- preukáže, že min. 50 % obyva-

- teľov kompostuje vlastný odpad,
- preukáže, že to neumožňujú technické problémy vykonávania zberu, najmä v historických centrách miest a v riedko osídlených oblastiach; uvedená výnimka sa uplatní iba pre túto časť obce,
- preukáže, že je to ekonomicky neúnosné, pretože náklady na nakladanie s týmto biologicky rozložiteľným kuchynským odpadom nemožno pokryť ani pri určení miestneho poplatku vo výške 50 % zo zákonom ustanovenej hornej hranice sadzby miestneho poplatku.

Zabezpečenie zberu jedľých olejov a tukov

Obec je povinná zabezpečiť zavedenie a vykonávanie triedeného zberu jedľých olejov a tukov od 01. 01. 2016, pričom treba opäť zdôrazniť, že nejde o zavedenie novej povinnosti pre obec.

Najbežnejší systém zberu je, keď obyvatelia dávajú použitý olej do PET fliaš od oleja, ktoré sa potom zbierajú spolu so zberom ostatných vytriedených zložiek (papier, plasty, sklo, ...), alebo ich obyvatelia môžu ukladať do špeciálnych kontajnerov rozmiestnených v obci a na zbernom dvore.

Zabezpečenie zberu zeleného bioodpadu

Zelený bioodpad predstavuje biologicky rozložiteľný odpad zo záhrad, parkov a cintorínov. Ide najmä o konáre a orezy stromov, trávu a lístie.

Na zabezpečenie zberu zeleného bioodpadu sa **nevzťahujú výnimky**, ako v prípade zberu kuchynského odpadu.

Zber zeleného bioodpadu je definovaný vo vykonávacej vyhláške k zákonu o odpadoch, podľa ktorej obec zabezpečí, v prípade individuálnej bytovej výstavby, aby každá domácnosť mala (§ 14 ods. 8 vykonávacej vyhlášky):

- zbernú nádobu s objemom min. 120 l, pričom frekvencia odvozu zberných nádob musí byť minimálne raz za 14 dní a zber tohto biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu musí byť vykonávaný minimálne v období marec až november alebo
- kompostovací zásobník pre domáce kompostovanie.

Malá kompostáreň – jednoduché riešenie pre obce

Malá kompostáreň predstavuje jednoduché riešenie pre obce, ako naložiť s vyzbieraným zeleným bioodpadom. Je definovaná vo vykonávacej vyhláške k zákonu o odpadoch v § 11.

Malá kompostáreň je zariadenie na zhodnocovanie biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov (BRKO) zo zelene. Jej ročná kapacita je max. 100 ton BRKO (§ 11 ods. 4 vykonávacej vyhlášky).

Do malej kompostárne možno prevziať iba biologicky rozložiteľný komunálny odpad (§ 11 ods. 13 a 14 vykonávacej vyhlášky), ktorý

- je rastlinného pôvodu a pochádza **len z katastrálneho územia obce**, v ktorom sa táto malá kompostáreň nachádza,
- **neobsahuje nerozložiteľné prímesi**, cudzorodé látky, mastnotu, ropné látky a zvyšky živočíšneho pôvodu,
- zaraďuje sa pod katalógové číslo:
 - **20 01 38** (Drevo iné ako uvedené v 20 01 37),
 - **20 02 01** (BRO),
 - **20 03 02** (Odpad z trhovísk),
 - **20 02 02** (Zemina a kameň) len ak je to nevyhnutné pre dodržanie podmienok kompostovania, ale iba v nevyhnutnom množstve.

Hoci je malá kompostáreň zariadenie na zhodnocovanie odpadov, pre zjednodušenie jej zriadenia na ňu netreba súhlas orgánu štátnej správy [(§ 97 ods. 1 písm. c)]. Musí však byť označená viditeľnou informačnou tabuľou (§ 6 ods. 1 vykonávacej vyhlášky) a spĺňať ostatné podmienky zariadenia na nakladanie s odpadmi a zariadenia na zhodnocovanie odpadov (evidencia odpadov, prevádzková dokumentácia a pod., § 9 a § 10 vykonávacej vyhlášky).

Pri prevádzke malej kompostárne je potrebné (§ 11 ods. 15 vykonávacej vyhlášky):

- zamedziť vstupu nepovolanych osôb,
- mať priestor na skladovanie BRKO vybudovaný a prevádzkovaný tak, že nedochádza k nežiaducemu vplyvu na životné prostredie,
- zabezpečiť meranie teploty,
- zamedziť vnikaniu atmosférických zrážok do kompostovaného materiálu počas aktívnej fázy kompostovania, a to nepriepustnou textíliou, zastrešením alebo kompostovaním vo vakoch, ak sa kompostuje na ploche bez vodohospodárskeho zabezpečenia.

Miesto kompostárne musí spĺňať podmienky (§ 11 ods. 16 vykonávacej vyhlášky):

- nachádza sa najmenej 50 m od povrchových vôd,
- nachádza sa najmenej 100 m od zdroja pitnej vody, zdroja liečivých vôd a prírodných minerálnych vôd a mimo ich ochranných pásiem,
- má plochu s maximálnym sklonom do 3°,

- nachádza sa mimo trvalo zamokrených pozemkov a inundačných území.

Zjednodušením pre prevádzkovateľa malej kompostárne je tiež aj to, že malá kompostáreň nemusí mať certifikovanú váhu, pretože hmotnosť odpadov vstupujúcich do malej kompostárne je možné stanoviť aj odborným odhadom (§ 11 ods. 17 vykonávacej vyhlášky).

6.6 Povinnosti prevádzkovateľa kuchyne

Prevádzkovateľom kuchyne je fyzická osoba – podnikateľ, resp. právnická osoba, ktorá prevádzkuje zariadenie spoločného stravovania definované v § 2 ods. 4 písm. i) zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [§ 81 ods. 7 písm. b) bod 1].

Prevádzkovateľ kuchyne zodpovedá za nakladanie s biologicky rozložiteľným kuchynským odpadom a reštauračným odpadom, ktorý vzniká v jeho prevádzke a je povinný zabezpečiť vykonávanie triedeného zberu pre tento odpad, ktorého je pôvodcom (§ 83 ods. 1 a 2).

Prevádzkovateľovi kuchyne sa zakazuje (§ 83 ods. 3):

- uložiť biologicky rozložiteľný ku-

chynský a reštauračný odpad, ktorého je pôvodcom, do nádob určených obcou na zber komunálneho odpadu,

- používať drviče na biologicky rozložiteľný kuchynský a reštauračný odpad, napojené na verejnú kanalizáciu, zákaz sa neuplatní, ak vlastník verejnej kanalizácie s používaním drviča súhlasí a používanie drviča je upravené v zmluve o odvádzaní odpadových vôd podľa osobitného predpisu – uvedený zákaz nadobúda účinnosť 01. 01. 2017, t. j. o rok neskôr ako je účinnosť zákona,
- zbaviť sa použitých jedlých olejov a tukov vypúšťaním do kanalizácie.

6.7 Všeobecne záväzné nariadenie o nakladaní s komunálnymi odpadmi v obci

Zákon o odpadoch okrem iného vymedzuje rámcovo povinnosti nakladania s komunálnymi odpadmi pre všetkých zúčastnených, ale viacero podrobností a spresnení ponecháva na obce, ktoré majú povinnosť upraviť si ich vo všeobecne záväznom nariadení (VZN) o nakladaní s komunálnymi odpadmi. Preto je **VZN o nakladaní s komunálnymi odpadmi** dôležitý právny predpis obce, ktorý musí mať každá obec.

VZN obce o nakladaní s komunálnymi odpadmi upravuje podrobnosti o (§ 81 ods. 8):

- a) nakladaní so zmesovým komunálnym odpadom a s drobnými stavebnými odpadmi,
- b) spôsobe zberu a prepravy komunálnych odpadov,
- c) nakladaní s biologicky rozložiteľným komunálnym odpadom,
- d) nakladaní s biologicky rozložiteľným kuchynským odpadom a reštauračným odpadom od prevádzkovateľa kuchyne,
- e) spôsobe a podmienkach triedeného zberu komunálnych odpadov, najmä zberu
 - elektroodpadov z domácností,
 - odpadov z obalov a odpadov z neobalových výrobkov zbieraných spolu s obalmi,
 - použitých prenosných batérií a akumulátorov a automobilových batérií a akumulátorov,
 - veterinárnych liekov a humánnych liekov nespotrebovaných fyzickými osobami a zdravotníckych pomôcok,
 - jedlých olejov a tukov,
- f) spôsobe zberu objemného odpadu a odpadu z domácností s obsahom škodlivín,
- g) spôsobe nahlasovania nezákonne umiestneného odpadu,
- h) prevádzkovaní zberného dvora,
- i) spôsobe zberu drobného stavebného odpadu,
- j) dôvodoch nezavedenia triedeného zberu pre biologicky rozložiteľný kuchynský odpad.

Pozor, VZN obce o nakladaní s komunálnymi odpadmi nie je totožné s VZN o miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady.

V zmysle § 135 ods. 15 sa obci stanovuje povinnosť aktualizovať všeobecne záväzné nariadenie o nakladaní s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi do 30. 06. 2016. Vzhľadom na zavedenie množstvom zberu drobného stavebného odpadu odporúčame túto zmenu premietnuť do tohto VZN už k 1. januáru 2016.

V prípade všeobecne záväzného nariadenia obce o miestnom poplatku za komunálne odpady a drobný stavebný odpad, keďže tento poplatok obec vyrubuje na celé zdaňovacie obdobie, odporúčame obci už pri príprave tohto VZN, aby k 01. 01. 2016 zohľadnila jednak zavedenie množstvomého

zberu pre drobný stavebný odpad ako aj ustanovenie § 135 ods. 32 a novelizačný článok V., v zmysle ktorých financovanie a zabezpečenie triedeného zberu pre papier, plasty, kovy a sklo sa do 30. júna 2016 uskutočňuje podľa doterajších predpisov a od 1. júla 2016 podľa nových princípov.

Zdroje

- [1] Eurostat: Municipal Waste. Stiahnuté 10/2014 z: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=env_wasmun&lang=en
- [2] Analýza stavu a vývoja nakladania s komunálnym odpadom na Slovensku, príklady z krajín EÚ a návrhy riešení. CEPTA, 2013. p. 15-17. Prístupné na: <http://www.cepta.sk/index.php/sk/odpady-a-biodpady/81-informacie-o-projekte/516-analyza-stavu-a-vyvoja-nakladania-s-komunalnym-odpadom-na-slovensku-priklady-z-krajin-eu-a-navrh-y-r>
- [3] BiPRO (2012): Screening of waste management performance of EU Member States. Report submitted under the EC project "Support to Member States in improving waste management based on assessment of Member States' performance". Report prepared for the European Commission, DG ENV, July 2012; Prístupné na: http://ec.europa.eu/environment/waste/studies/pdf/Screening_report.pdf
- [4] Zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Prístupný na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2015/79/20170101>
- [5] Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky z 2015, ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o odpadoch (v čase vydania brožúry v Zbierke zákonov ešte nezverejnená)
- [6] Zákon č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov. Prístupný na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2004/582/20150101>

Zoznam skratiek

BRO	biologicky rozložiteľný odpad
BRKO	biologicky rozložiteľný komunálny odpad
DSO	drobný stavebný odpad
EÚ	Európska únia
KO	komunálny odpad
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia SR
OH	odpadové hospodárstvo
orgán ŠS OH	orgán štátnej správy odpadového hospodárstva
OZV	organizácia zodpovednosti výrobcov
PA	polyamid, druh plastu
PE	polyetylén, druh plastu
PET	polyetyléntereftalát, druh plastu
PP	polypropylén, druh plastu
PS	polystyrén, druh plastu
PVC	polyvinylchlorid, druh plastu
POH	program odpadového hospodárstva
RZV	rozšírená zodpovednosť výrobcu
SR	Slovenská republika
VZN	všeobecne záväzné nariadenie

Vydala: Slovenská agentúra životného prostredia Banská Bystrica
Zostavili: Mgr. Eleonóra Šuplatová, Ing. Miloš Veverka, PhD., Ing. Martin Lakanda
Fotografie: Archív SAŽP, Ing. Miloš Veverka, PhD.

ISBN 978-80-89503-44-5

9 788089 503445